

UN CAS DE "SERPETA"

DELS ULLS ALS BALLS

Setze anys tenia Josep quan va deixar el seminari, setze anys plens de vida com una primavera acabadeta d'encetar. I tot, per uns ulls femenins que, com dues sagetes de foc, el van traspasar un dels dies en què prenia el bany al riu dels seus somnis. Ningú no en sabia la causa, ningú no coneixia el secret.

Per uns ulls? Només per uns ulls?, es preguntava a vegades ell mateix. Temps a vindre va comprendre que la xiqueta de la vora del Millars només va ser l'espurna que va encendre un cor que, tard o d'hora, s'hauria calat foc ell mateix. Els càlids ulls penetrants, els llavis com dibuixats pel millor pintor, el nas perfecte, les galtes enceses, els cabells negres... en fi, les dolces fesomies que per sempre més li varen quedar gravades, no van ser més que l'espill on es va trobar cara a cara amb la vida que cridava la vida, i que retornava a ell a la manera d'un eco amb la força de l'adolescència, emergint de colp com una llavor germinada que, en aplegar el seu moment, ha de rompre la terra.

Els pares van decidir de posar-lo a treballar i li van buscar una faena. A ell li hauria agradat estudiar la carrera de mestre d'escola a Castelló, però no va gosar dir res. Una vegada esgarrades les il·lusions de la seua mare, que li havia dissenyat un futur de bisbe, qui sap si de papa, no es veia amb cor de demanar res a casa. Als ulls de sa mare era com un traïdor.

Encara estava en ple estiu quan es va trobar formant part d'una colla d'hòmens que ruixava horts de tarongers contra la misèria que implacablement assota els arbres de la Plana: el poll, l'aranya, la negreta, el cotonet, la mosca, la serpeta. . D'aquesta darrera li va vindre el malnom que la colla d'amics, immisericorde, li va aplicar al cap de poc de temps: "Serpeta".

Tenia fam de viure, pressa per recuperar el temps que, segons ell, havia perdut a Tortosa en els darrers anys. Per això, cada dia, en tornar a casa després d'una dura jornada laboral al terme polvoritzant arbres i més arbres, sotmés també ell com la serpeta a un plovisqueig lletós i pudent que li penetrava els mateixos ossos, fart d'enrotllar i desenrotllar les embarassoses

i interminables gomes, s'afanyava a dutxar-se i a canviar-se de roba per tal de poder eixir a l'encontre dels amics.

Tots els capvespres tenien un mateix ritual que consistia en passejar, ara cap amunt, ara cap avall, sense descans, pel passeig del camí Cedre per tal de vore les xiques que es dedicaven a idèntica tasca, "el ganao" segons ells. Després, en havent sopat, es tornava a retrobar la colla, ara als Lluïsos o a Els XIII, per tal de parlar, jugar partides al guinyot i beure alguna que altra mistela.

Els diumenges i els dies de festa, però, eren especials perquè es podia acomplir el desig que s'estava acarasant durant tota la setmana: anar a ballar a un altre poble. En aquella època a Vila-real no hi havia ball a cap local públic perquè, segons es deia, l'autoritat competent que paternalment vetlava per la salut moral i espiritual de la població, ho tenia prohibit. Així és com els pobles del voltant rebien cada diumenge el pelegrinatge dels xics de Vila-real, experts, qui ho haguera de dir, en pas-dobles, rumbes, boleros, twists i altres ritmes. Borriana sobretot, al hivern a *Fallero* i a l'estiu a *Tinglado* del port, era el destí més acostumat dels balladors emigrants. Ni el dos per quatre del tango, ni el tres per quatre del vals es resistien als ímpetus dels xicots del poble fundat pel rei En Jaume i que es banya en les aigües del Millars, etc., com ja se sap. També Almassora, Betxí, Onda i Castelló eren de cada quant testimonis dels dots cadenciosos dels vila-realencs, cosa que no deixava de tindre el seu mèrit en una època en què ningú no tenia moto ni cotxe i en què els autobussos regulars feien pocs viatges i no funcionaven a la nit. Així és que més d'una vegada es feien els

trajectes en bicicleta o a peu i, de tard en tard, en taxi.

Fora dels locals públics on, com ha estat dit, no hi havia ball ni dansa que valgueren, a Vila-real es ballava als masets del terme, principalment en arribar Pasqua florida. Aleshores, aquelles edificacions camperoles que encara no havien esdevingut xalets plens de comoditats, s'omplien de vida i joventut. A tal efecte, els xics que no estaven emparellats per cap nuviatge ni anaven regularment amb altres xiques, s'havien d'aparaular anar a passar els tres dies de Pasqua, i si podia també el rosegó, amb una colla de xiques de semblants característiques. I allí que te'ls veies, matinet de Pasqua fent via al maset, amb les espartenyas pasqüeres que aquell mateix dia estrenaven. Carregats tots amb cabassos de prega on portaven el pick-up, els discos, el paelló, el menjar, la beguda i tot el que calia, anaven a l'encontre de la primavera feta terme, el dia de l'any que l'aire és més net i transparent, i el camp és més promesa de vida a punt d'esclatar, i a l'encontre, a vegades inesperat, d'alguna bufa, pet o borratxera que l'abús de l'alcohol ocasionava en algun que altre pasqüer, gairebé sempre mascle. De tot això se'n deia un *plan*, i hi havia el *plan* de Pasqua, com el de Sant Vicent, el de Sant Pere i el de Sant Jaume.

Posteriorment va arribar la moda del *guateque*, que era com un *plan*, ara a un domicili particular al poble, però sense dinar ni passar el dia al maset, només amb beguda i música. En aquells moments es va passar del vi, l'aiguarent i la mistela a la coca-cola, la ginebra i el seu combinat, el *cuba-libre*, que alliberava de vergonyes i timideses davant de la possible carabassa

de la balladora sol·licitada, sobretot quan es ballava fora de casa. Però la música seguia sent la de sempre: Antonio Machín, que assegurava coses tan especials com "que cuando digo tu nombre, tengo envía de mi voz", i també els Beatles, que no se sap ben bé que asseguraven perquè ningú de la colla no sabia anglés, i el Dúo Dinámico, Los Cinco Latinos, José Guardiola i tants i tants.

El primer any que "Serpeta" va anar a un *plan* de Pasqua estava més content que unes pasqües. I no demanaré perdó al lector pel símil, ja que en aquest cas la comparació embellidora és tan justa com escaient. Bé, anàvem dient com de content estava Josep aquell primer dia pasqüer. Ja de primera hora va posar a prova les seues innates qualitats investigadores en descobrir que els conills de la paella no estaven operats, tal com pretenia a l'hora de dinar el cara dura que havia fet l'arròs. Quines galtes tenen alguns, senyor meu! Atent com estava el nostre amic a tot el que l'envoltava, havia estat testimoni de com, després del sofregit de la carn, quan el pollastre i el conill tenen un dauradet que està dient "hala menja'm, si eres valent", el cuiner s'havia adreïtat amb viu plaer menjant-se els fetges i acompanyant l'acció amb un parell de traguets de la bóta. "Serpeta", de darrere estant, va intervenir ràpidament demanant els ronyons dels dos conills. I, com el qui no vol la cosa i és l'oficiant d'una litúrgia parsimoniosa, se'ls va cruspir amb tota la tranquil·litat del món, va beure del vi que li va allargar el còmplice i va encendre un celta curt.

Per a ell, això d'encercar, cercar de descobrir o conèixer alguna cosa indagant i examinant atentament tot vestigi i tot indici que el portara a la solució d'un

problema, era un desafiament superior a les seues forces al qual no es podia resistir. Ja de xicotet, en la seua edad escolar, en preguntar el mestre qui havia fet tal o tal malesa, es posava frenèticament a esbrinar, escorcollar, inquirir, escodrinyar, furgar, en fi, a tractar de posar en clar qui era l'autor. La primera i única vegada en què va comunicar al mestre el resultat, ben cert, de les seues investigacions, no va ser ben comprés per la resta dels companys que es van apressar a trencar-li la cara per delator. Va decidir que, d'aleshores endavant, aniria més en compte. Però no va abandonar mai la seua passió detectivesca.

Bé. Serien les cinc de la vesprada d'aquell diumenge de Pasqua de Resurrecció. La colla de "Serpeta", com tantes i tantes colles, ballava al parral del maset on havia anat de *plan*. Antonio Machín, a través del tocadiscs, no parava de dir allò de "tu destino es como el mío, si eres vela yo soy viento, si eres cauce yo soy río, si eres llaga yo lamento". Els qui ballaven no deien res al respecte, ans al contrari estaven molt absorts, bé tractant d'arrambar-se, ells bé mirant de posar una mínima terra pel mig, elles. Es veu que tothom estava d'acord amb la filosofia fluvial de l'amor i del dolor del cantant enregistrat. Sense quasi no tindre temps de respirar, ni deixar fer cap possible comentari de text al que acabava de perorar, Machín va seguir: "En este bar te vi por vez primera, y sin pensar te di mi vida entera. . .". El canvi de ritme va espavilar els balladors, que feien ulls de corder ofegat. "Serpeta" se'ls va mirar un per un i se les va mirar una per una i va trobar que allí faltava gent. De divuit que formaven la primitiva colla només en comptava un total de quinze, o siga que en faltaven tres,

tres xiques, per a ser més precisos. Òndia!, va pensar, ací hi ha gat amagat. I pensant, pensant, va caure en el compte que les desaparegudes havien volat del niu només acabar de dinar, i d'això ja en feia temps.

No va dir res a ningú. Com si se n'anara a buidar la bufeta, va fer mutis per la porta del maset i se'n va eixir per darrere. On estaran aquestes tres?, es preguntava. La veritat és que per a satisfer una urgència han tingut temps de sobra. I es va posar a rodar pels masets veïns i pels no tan veïns. Mitja partida del Madrigal portava ja recorreguda quan, d'un dels masets, va eixir una veu amistosa que el cridava pel seu nom. Es va acostar i va trobar un antic company del seminari que l'havia reconegut i l'invitava a beure i a quedar-se a ballar, ja que tenien xiques desemparellades.

En incorporar-se a la nova colla el cor li va fer un tomb brutal: allí, asseguda a una cadira sense ballar, hi havia una xica que el mirava fixament, amb una mirada càlida. Es va sentir fortament atret per la desconeguda i, sense pensar-ho més, li va fer:

— Balles?

L'al·ludida es va alçar de la cadira i, sense dir res va començar a ballar amb ell. El cor de "Serpeta" estava a punt d'eixir-se-li'n del pit. Però les seues sorpreses no havien acabat encara. Entre les xiques de la nova colla, va descobrir les tres desaparegudes del seu maset. Li va dir a la seua balladora:

— I aquestes. . . ?

— Són d'un altre *plan*. Se n'han vingut ací perquè diuen que eren tots uns reprimits i avorrits que només pensaven en arrambar.

Durant uns segons "Serpeta" es va quedar com de pedra. La balladora, estranyada, li va fer:

— Però, tu, balles o no?

— Sí, sí.

Però no va ballar. Es va quedar mirant-la fixament, dolçament. I va dir-li molt baixet:

— Tu estaves un dia al riu. . .

Ella no el va deixar acabar. Quasi sense veu, li va musitar amb els llavis a frec de galta:

— Al barco voltat. . .

També en aquell maset Antonio Machín desgranava la seua cançó: "Nadie habló de enamorarnos, pero Dios así lo quiso. . .".

